

Weergave van de buurtbijeenkomst Nieuwe Groenmarkt/Krocht en omgeving

(Georganiseerd door het buurtcomité Herinrichting)

Datum: 9 juli 2021,

Locatie: Groenmarktkerk

Onderwerp: herinrichting van de straten en de herbestemming Groenmarktkerk

Doel bijeenkomst

De bijeenkomst werd georganiseerd door een buurtcomité van bewoners en andere betrokkenen in de straat met als doel om aandacht te vragen voor het behoud en de versterking van de bijzondere waarden van dit deel van de binnenstad. Als voorbereiding op de dialoog met de gemeente over de komende herinrichting wilde het buurtcomité polsen waar de behoeften van de andere bewoners liggen. Dat wil zeggen, in algemene zin, want er liggen nog geen concrete voorstellen vanuit de gemeente. De gemeente heeft toegezegd de buurt in een vroeg stadium erbij te betrekken en daarom is het relevant te weten welke richting(en) de voorkeur van de bewoners heeft, nog vóóordat er plannen worden gemaakt. Een belangrijk element in de straat is de oplossing voor het fietsparkeren; die zal er komen, zo is eerder besloten, maar er is nog geen beslissing genomen over de omvang en de vorm van de stalling; dit hangt samen met keuzes elders in de stad, zoals een stalling aan de Botermarkt.

Programma (de volledige teksten vindt u onderin het document)

- Uit het verhaal van Joris Obdam (voorheen straatpastor van Stem in de stad, nu projectcoördinator van de Antoniusgemeenschap) werd duidelijk dat de Nieuwe Groenmarkt al eeuwenlang de plek is van aandacht en zorg voor de kwetsbaren. De Franciscaanse identiteit van de Groenmarktkerk van zorg voor de armen en het werken aan vrede zijn daar een uitvloeisel van. En dat geldt ook voor de huidige activiteiten van de Antoniusgemeenschap die werkt vanuit de Groenmarktkerk.
- Daarna hebben vertegenwoordigers van de andere sociale instellingen kort verteld over het werk van hun organisatie: Gezien van der Leest van de Stichting VPSG, Gina Giavarra namens het wijkcentrum Binnensteeds en Joost van den Bogert, pastoraal manager van Stem in de Stad.
- Simon Franke (Trancity, platform voor stedelijke vernieuwing, architectuur en stedenbouw) gaf uitleg waarom de sociale invulling van de straat zo bijzonder is in een relatief dure binnenstad. Hij roept de gemeente op om nog eens te bedenken of de Nieuwe Groenmarkt wel een goede plek is voor het bergen van fietsen en het eventueel uitbreiden van horeca. Hij put hoop uit de Omgevingsvisie voor 2045 die nu ter inzage ligt. Hierin wordt gepleit voor de versterking van de sociale basis infrastructuur, zoals parken en pleinen, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en sociale netwerken kunnen bouwen. Dit past geheel bij deze kerk en plein. Daarnaast roept de gemeente bewoners op om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven en omgeving. En zij zegt een overheid te willen zijn die de kennis en kunde van inwoners en gebruikers van de stad beter wil benutten. Het initiatief van het buurtcomité en de toezegging van de gemeente om eerst met de buurt te gaan praten passen hier geheel in.

- Bernadette Meertens van de Groenmarktkerk legt uit dat er helaas nog geen duidelijkheid is over de bestemming van de kerk en de ernaast liggende panden. Het kerkbestuur is nog steeds van plan de kerk te sluiten o.a. omdat het onderhoud te veel kost in deze tijd van krimpende kerken. De gemeenschap hoopt dat de kerk nog open kan blijven als stilteplek en voor kleinschalige vieringen, naast een andere bestemming die geld opbrengt voor het onderhoud van dit rijksmonument. De vraag aan de bewoners is welke betekenis zij zien voor het kerkgebouw in deze wijk.
- Over de historie en kernwaarden van de Nieuwe Groenmarkt/Krocht is in 2020 een kleine brochure verschenen, die na afloop van de bijeenkomst meegenomen kon worden.

Inbreng van de aanwezigen

Daarna kregen de aanwezigen gelegenheid om op een vijftal prikwallen die verspreid in de kerk stonden via post-its te reageren en aan te vullen op de kernwaarden die werden genoemd in het verhaal van Simon Franke.

Dat waren: de stadsoase, de sociale boulevard en het stadsplein. Men kon dit rijtje met een eigen kernwaarde aanvullen. Ook kon men aangeven welke betekenis het kerkgebouw in de straat voor hen heeft en welk (neven) bestemming zij zouden wensen voor het gebouw, dat conform de gemeentelijke bestemming een open maatschappelijk functie moet blijven houden.

De bijeenkomst werd afgesloten op de binnenplaats van de pastorie met een hapje en drankje.

Reacties op de prikwallen

Er waren in totaal ca. 35 bewoners en personen die in straat werken bij de instellingen. Er werd de teleurstelling geuit dat bijna 4 jaar na de inspraakbijeenkomsten van de gemeente er nog geen vooruitgang te melden is. Hetzelfde geldt voor de onduidelijkheid over wat er met de kerk gaat gebeuren. Wellicht was de hoeveelheid informatie van de sprekers wat veel, maar de meeste aanwezigen toonden zich betrokken en gaven feedback op de prikwallen. In de bijlage is het volledige overzicht van de input te lezen.

Samengevat komt het neer op de volgende uitkomsten:

- Er is grote bijval om de stadsoase in de straat te bewaren: rust, stilte, groen en plek voor ontmoeting werden het meest genoemd.
- De vraag is of de Nieuwe Groenmarkt een plein of een straat is. Men ziet wel dat de Nieuwe Groenmarkt en Krocht een doorgangstraat is, maar door een inrichting, met bijvoorbeeld gescheiden loop- en fietsbanen, door meer groen (bomen, struiken) en meer zitgelegenheid zou de stadsoase en tevens ontmoetingsplek versterkt kunnen worden.
- Het behoud van de sociale boulevard is een vanzelfsprekendheid. Iedereen is welkom. Er blijkt ook behoefte aan ruimte voor ontmoeting voor de eigen bewoners.
- Daarnaast is er de wens voor culturele uitwisseling: concerten (maar geen versterkte muziek), denk ook aan straattheater, kleine evenementen, nadrukkelijk geen horeca.
- De kernwaarde die gemist wordt, is aandacht voor klimaatbeheersing: regulering van temperatuur en water.

- Het belang van de kerk wordt nauw verbonden met de stilteplek in de stad, bezinning, plek van samenkomst, voor iedereen met of zonder geloof. Een open deur voor alle religies. Een alternatieve bestemming zou liggen op het terrein van cultuur, debat en buurtactiviteiten.

Het vervolg

Het buurtcomité denkt dat de bijeenkomst als eerste stap ter voorbereiding op gesprekken met de gemeente geslaagd is. Men hoopt een volgende keer nog meer mensen te bereiken, maar is tevreden met de interesse en gemeenschappelijkheid die bleek uit de reacties van de aanwezigen. Een vertegenwoordiger van gebiedsmanagement van de gemeente was ook aanwezig. Afsproken is om na de zomervakantie de resultaten van deze buurtbijeenkomst en het vervolg te bespreken.

Bijlagen

Hieronder volgen de verhalen van de sprekers:

Joris Obdam

Simon Franke

De volledige reacties van deelnemers op de prikwallen.

Bijlage 1

Spreekbeurt Joris Obdam tijdens Buurtbijeenkomst Nieuwe Groenmarkt/Krocht 9 juli 2021

Beste mensen wat fijn dat ik jullie vanmiddag het een en ander mag vertellen over deze straat en deze kerk.

Mijn naam is Joris Obdam en ik ben sinds april 2009 werkzaam op deze Nieuwe Groenmarkt.

Eerst bij Stem in de Stad, dat voorheen hier op nummer 10 zat en later op nummer 22 in het nieuwe gebouw waar voorheen Vincentius haar keuken had. Hier nam Stem in de Stad na een verbouwing in 2011 haar intrek. Sinds de zomer 2018 ben ik werkzaam bij de Antonius Gemeenschap, een Stichting die is voortgekomen uit deze Groenmarktkerk. Ook wel Paterskerk, maar formeel de Antonius van Padua kerk geheten. Vernoemd naar de Heilige Antonius uit de 13^e eeuw.

Voor mij persoonlijk, ook los van het werk, een bijzondere plek.

Voordat ik hier in het Haarlemse kwam werken, werkte ik voor een katholieke organisatie in Kenya. Bij die organisatie waren zo'n 15 buitenlanders aan het werk. Bijna allemaal Italianen. Priesters of leken. Deze Italianen waren allemaal afkomstig uit het plaatsje Padua. De plek van de Heilige Antonius.

In Kenya heb ik mij laten dopen en mijn peetvader, peetfamilie is een van die Italianen. Met grote regelmaat breng ik bezoek aan Padua en aan het graf van Antonius.

Toen ik in maart 2009 hier kwam solliciteren was mij verteld me te melden voor het gesprek in de Groenmarktkerk. Vanaf het station liep ik dit straatje in en het grote witte gebouw straalde haar aanwezigheid prachtig uit in het zonlicht. Het beeld van Antonius erboven op en de grote letters Antonius van Padua lachte mij toe. Dit gesprek moest wel goed komen en dat kwam het.

Antonius was een Franciscan. Deze Franciscaanse kerk is in 1844 gebouwd en daarmee de op één na oudste Rooms Katholieke kerk in Haarlem. Een prachtige toch wat sobere kerk in vergelijking met andere Roomse kerken. Er is hier weinig glas in lood bijvoorbeeld. En wat hierachter op het altaar lijkt te prijken als kostbaar marmer is eenvoudigweg vakkundig geschilderd houtwerk.

Deze soberheid past bij de Franciscanen. Een kloosterorde vernoemd naar Franciscus van Assisi die leefde rond het jaar 1200. Franciscus en de orde die hij stichtte. Heeft een aantal kenmerken.

De eerste is een tegenbeweging, of vernieuwende beweging.

In Franciscus' tijd begon de kerk zich al behoorlijk te verrijken. Volgens Franciscus druiste dit in tegen de woorden van Jezus en hij vond dat de kerk er vooral voor de armen moest zijn. Dit viel niet bij iedereen in goede aarde.

Toen Franciscus, bijvoorbeeld voor het eerste de kloosterregel van zijn nieuwe orde aan de toenmalige Paus presenteerde, over armoede en eenvoud, keek deze daar neerbuigend op neer.

Hij vond dat Franciscus de regel eerst maar eens aan de varkens voor moest leggen om te kijken wat die er van vonden. Franciscus ging weg om na een paar uur stinkend naar varkensstront terug te komen met de mededeling dat varkens een goede kloosterregel vonden. Een tikkeltje rebels maar de paus ging overstag.

Het tweede kenmerk is het arm willen zijn met de armen en hen te helpen waar het kan. In het bijzonder het willen zijn met de verschopten zoals de melaatsen.

In zijn ontmoetingen met hen voelde Franciscus dat hij bij uitstek het evangelie kon leven zoals hij dat wou. Met hen die aan de zijlijn van de samenleving zijn geplaatst.

Het derde kenmerk is de inzet voor Vrede. Met als meeste bekende verhaal de ontmoeting met de Sultan van Babylon. Tijdens een van de kruistochten wilde Franciscus weten of die Moslims nu echt wel zo slecht waren. Hij besloot samen met een medebroeder af te reizen naar het Midden-Oosten dwars door al het geweld heen.

Enthousiast kwam hij terug. Zij bidden wel 5 keer per dag, daar konden de meeste Christenen nog wel wat van leren.

Het laatste kenmerk dat eigenlijk steeds weer terug keert is de ontmoeting. De ontmoeting met de armen, de ontmoeting met de vreemden, met de ander daar valt veel te halen.

Antonius van Padua werd de opvolger van Franciscus binnen de orde en ook in zijn leven zijn deze kenmerken van rebellie, vredeswerk, inzet voor en met de armen en ontmoeting met juist die ene ander terug te vinden.

Tot zo'n 30 jaar geleden waren hier de paters Franciscanen aanwezig, maar hun rebelse en dienstbare Franciscaanse spiritualiteit leeft hier nog steeds door.

Zo waren het in deze kerk niet alleen de paters die een dienst konden of mochten leiden, nee iedereen kon voorgaan op het altaar. Zeker ook de vrouwen.

Dit heeft deze Groenmarktgemeenschap sterk gemaakt want al ruim 25 jaar is het een gemeenschap zonder priester gedragen door de mensen zelf.

Iets waar net als in de tijd van Franciscus de hoge heren niet altijd blij meer waren of zijn...

Wanneer het gaat over dienstbaarheid was het deze Kerk die ervoor zorgde dat de voedselbank naar Haarlem kwam en het eerste uitgifte punt werd en dat jaren gebleven is.

Het is deze kerk die ook al ruim 30 jaar op elke eerste maandag van de maand na het luiden van de sirenes het Vredesgebed organiseert waar in we stil staan bij ons verlangen naar vrede voor stad en wereld.

Het is deze kerk die elke werkdag tussen 14.00-16.00 geopend is voor het stiltecentrum, midden in het hart van de stad de enige vrij toegankelijke kerk voor iedereen. Van de toerist, naar de dakloze, die verlangt naar een moment van rust en stilte, van de devoot gewijd aan stil gebed naar die vreemdeling die een kaars komt op steken. Een kerk voor heel de stad. Inclusief.

Dat laatste komt ook mooi illustrerend terug, vind ik zelf, in het verhaal dat wij bij de opening van het concert festival Take me to Church, dat wij pre corona al een 5 tal keren hebben mogen organiseren samen met het Patronaat.

De plek van het patronaat was vroeger trouwens de plek van het jongerenwerk van de paters. En dat kun je tot op de dag van vandaag nog zien als je vanaf het water naar het Patronaat kijkt. Dan zie je namelijk op de 1^e verdieping het standbeeld van Antonius staan, net als boven op deze kerk alleen dan met een grote gitaar om zijn nek. Voorafgaand aan het concert vertellen we dat.

Maar we vertellen ook dat het Patronaat de plek van muziek verhalen is. En de kerk als plek van verhalen uit de bijbel en verhalen in het bijzonder uit het evangelie over het leven van Jezus.

Maar wij geloven hier dat er net zoveel Evangelieën als mensen zijn. Want ieder mens heeft een verhaal dat van betekenis kan zijn voor hem of haar omgeving. Op

zo'n concertavond misschien wel 200 mensen. Vandaag hier in huis zo'n 50 mensen, 50 verhalen van betekenis van waarde.

Ik sluit het verhaal over de kerk af met te zeggen dat het deze kerk was, die Jurjen Beumer oprichter en dominee van Stem in de Stad uitnodigde om zich hier in deze straat in het bijgebouw van de kerk op nummer 10 te vestigen. Om zo de samenwerking tussen protestant en katholiek te verbeteren en omdat het werk van Stem in de Stad past bij de Franciscaanse spiritualiteit.

Hiermee komen we dan ook bij het verhaal over de straat. Het was namelijk Jurjen Beumer die niet zo zeer sprak over de Nieuwe Groenmarkt maar over de Sociale Boulevard van Haarlem. De verschillende sociaal maatschappelijke instellingen die dit kleine straatje rijk is, met al hun vrijwilligers, zo'n 400 in totaal wel. Maar ook vanwege het zeer uiteenlopende publiek dat zich hier in deze straat mengt. Deze sociale boulevard, kreeg een bijzonder historisch besef toen Stem in de Stad ging verhuizen van nummer 10 naar nummer 22. Het oude eethuis van Vincentius werd verbouwd tot het nieuwe gebouw van Stem in de Stad. Tijdens die verbouwing werd een gewelf onder de grond ontdekt.

Het bleek onderdeel te zijn geweest van het Katrijnenklooster dat hier in het jaar 1300 stond. Het gewelf was de bakkerij, waar de hosties voor in de kerk werden gebakken maar ook de broden om uit te delen aan de armen. De zusters van Katrijn volgden de regel van Franciscus en droegen de zorg voor kwetsbaren.

Al 700 jaar de sociale boulevard.

Al 700 jaar de praktische werken van barmhartigheid, de hongerige voeden, de naakte kleden, de vreemdeling welkom heten, de zieken en de gevangenen bezoeken en de doden begraven. Het gebeurt hier al eeuwen. Vanaf het jaar 1300 de zusters, aan het einde van de straat sinds 1500 het hofje voor de weduwen. Later de Franciscanen en de Vincentius vereniging die bijvoorbeeld in de crisisjaren voor de oorlog 300.000 maaltijden per jaar verstrekten aan de armlastigen.

En zo trek ik de lijn naar het heden: Stem in de stad, VPSG, Haarlem Effect met wijkcentrum Binnensteeds en nog wat later de Antonius Gemeenschap en de CA, cocaine anonymous. De AA, anonieme alcoholisten, maar dan voor cocaine verslaafden.

Graag zou ik nu vertegenwoordigers van VPSG, Haarlem Effect en Stem in de Stad kort aan het woord laten om te vertellen wat zij doen.

Hier volgen korte introducties van Gezien van der Leest (Stichting VPSG) Gina Giavarra (Wijkcentrum Binnensteeds/Haarlem Effect) en Joost van den Bogert (Stem in de stad).

Dank jullie wel. Helaas konden de mensen van CA er vandaag niet bij zijn. Hier in de kerk staat wel hun banner en wat folder materiaal. Een mannen groep en een vrouwen groep komen hier wekelijks bijeen om vanuit het bekende 12 stappen plan te werken aan hun herstel en met lotgenoten samen te zijn.

Ik sluit mijn verhaal af met een paar activiteiten van de Antonius Gemeenschap. De Stichting die voortgekomen is uit deze kerk en die sinds 2013 actief is. Voor alle activiteiten verwijst ik naar onze website, maar u kunt zich ook aanmelden voor onze nieuwsbrief.

De Antonius Gemeenschap zet zich niet alleen in voor de kwetsbare mens en de droom van vrede maar probeert ook te werken aan nieuwe vormen, andere vormen van kerk en geloofsgemeenschap zijn. Het liefst samen met andere

kerkgenootschappen , mensen met een andere religieuze achtergrond en alle mensen van goede wil.

Ook heeft de Antonius Gemeenschap net als de Franciscanen een regel.

Die van de Antonius Gemeenschap is: Niets te ondernemen zonder eerst de samenwerking te hebben gezocht met andere partners in de stad. Dit omdat wij geloven dat samenwerken het duurzaamst is en bijdraagt aan solidariteit in de Stad.

Met 50 vrijwilligers organiseren we buurtkeukens voor ouderen en alleen aanden, high tea's in verzorgingstehuizen, koken we 5 dagen per week voor de zwerfjongeren die opgevangen worden in Spaarnezicht, zijn we initiatief nemer van het Stadsklooster Haarlem en zijn we projectleiders van de Haarlemse Jongerenraad en de Haarlemse Alliantie tegen kinderarmoede.

Daar in die alliantie streven we met partners ernaar om ervoor te zorgen dat geen enkel kind in Haarlem in 2030 nog de gevolgen van armoede hoeft te ondervinden. Een heuse uitdaging.

Ook zijn we ambassadeurs van de landelijke organisatie PAX voor Vrede. In dat kader organiseren we jaarlijks de Vredesweek in Haarlem. Dat plaatsvindt in de derde week van September, met als terugkerende onderdelen de Regenboogviering in de Bavo en de walk of peace. Dit jaar vindt de vredesweek plaats van 18 t/m 26 september met het thema: Inclusief samenleven. Een thema dat naar mijn gevoel haarfijn aansluit bij deze kerk en deze straat, bij deze sociale boulevard. Dank u wel.

Bijlage 2

Spreekbeurt van Simon Franke tijdens Buurtbijeenkomst Nieuwe Groenmarkt / Krocht

9 juli 2021

De Nieuwe Groenmarkt, een bijzondere plek in onze stad, met een unieke geschiedenis, dat blijkt wel uit de verhalen die we zojuist hebben gehoord. Bijzonder is die serie gebouwen met een maatschappelijke functie, bijzonder is een pleintje op nog geen 100 meter van de Grote Markt en de centrale winkelstraten, dat niet opgenomen is in het winkel-horeca gebied. Bijzonder, want we begrijpen allemaal dat dit potentieel een dure plek is in de stad en dus aantrekkelijk voor commerciële bestemmingen.

Maar er is verandering op komst. Het bisdom wil de kerk en een aantal omliggende gebouwen afstoten. Minder kerkbezoek en geldgebrek maakt inkrimping onvermijdelijk. Of de gemeente invloed uit wil oefenen op de nieuwe functies van de gebouwen is mede afhankelijk van een kerkenvisie die in de maak is. De Groenmarktkerk is niet de enige kerk in Haarlem die van functie gaat veranderen. En het plein zal worden heringericht en dat is mede afhankelijk van een fietsactieplan van de gemeente dat ook in de maak is. Al vier jaar geleden werd voor het eerst een ontwerp gemaakt waarin een flink deel van het plein een functie als fietsenstalling zou krijgen. Dat plan werd niet uitgevoerd, maar fietsenberging kan nog steeds een belangrijke bestemming worden van het plein. En, ook belangrijk, juist omdat het plein op dit moment zoveel rust kent, wordt er ook nog steeds plezierig gewoond.

Twee jaar geleden werden de bijzondere eigenschappen van deze plek in een bijeenkomst in De Pletterij voor het eerst benoemd. Er volgden informeel meerdere bijeenkomsten in wisselende samenstelling, steeds met de bedoeling de vinger aan de pols te houden bij de ontwikkelingen op en rond het plein en om de kwaliteiten van deze plek te behouden. Daaruit vloeide een kleine brochure voort, waarin geschiedenis en kwaliteiten werden beschreven. Voor degenen die dat verhaal nog niet kennen, ligt er bij de uitgang zo dadelijk een exemplaar om mee te nemen.

Er staan in de brochure drie kernwaarden geformuleerd waarin we hebben geprobeerd de betekenis van deze plek samen te vatten, als leidraad voor de toekomst.

Kort samengevat:

- Bewaar en versterk het unieke karakter van deze plek: sociale boulevard en stadsoase. Hier laat Haarlem zien een ongedeelde en inclusieve stad te zijn. En in het centrum horeca en winkelgebied is het een plek die rust uitstraalt.
- Bewaar en versterk de kerk en omliggende gebouwen in hun functie voor maatschappelijk en cultureel gebruik. Ook als een plek voor bezinning.
- Bewaar en versterk het stadsplein, een plek voor ontmoeting en uitwisseling. Zorg voor een herinrichting die gebruik en participatie van bewoners, bezoekers en gebruikers mogelijk maakt en die de verbondenheid van de maatschappelijke instellingen met de stad zichtbaar maakt.

Dat zijn nogal wat functies en wensen op één plek samen gebracht. Dat zal wel eens schuren, maar dat hoort bij de grote stad, brengt juist het leven in de stad. En de geschiedenis leert dat daar een balans in te vinden is.

Vier jaar geleden was het de intentie om de Nieuwe Groenmarkt op te nemen in het winkel-horeca gebied, gelijk veel van de binnenstad en lag er een ontwerp voor de herinrichting van het plein. Over dat ontwerp is ook inspraak geweest van omwonenden en instellingen. Om allerlei redenen is de uitvoering blijven liggen. Zeker bij de gemeente is er nog het idee dat die plannen wellicht enigszins gewijzigd uitgevoerd kunnen worden. Onze oproep is dat niet zondermeer te doen. Om redenen:

- Is de Nieuwe Groenmarkt echt een logische plek voor fietsparkeren? Niet voor niks is er serieus onderzoek naar de Botermarkt als centrale plek. En is de halfverdiepte fietsenkelder die werd voorgesteld technisch en financieel wel haalbaar en wenselijk?
- En er zijn nieuwe ontwikkelingen:
 - o De kerk en omliggende gebouwen komen in de verkoop. Dat betekent niet alleen een functieverandering voor die gebouwen, maar heeft effect op het gebruik van het plein.
 - o Is nog meer horeca wel goed voor de stad. De laatste jaren wordt daar niet alleen in Haarlem veel serieuzer aan getwijfeld. Ik heb heus niks tegen horeca, maar je ziet nu al dat waar winkels dreigen te verdwijnen, horeca vaak de leeg komende ruimte opvult. Dat maakt de binnenstad tot een monofunctioneel gebied, terwijl juist diversiteit in gebruik en ontmoeting van verschillende gebruikers een van de kwaliteiten van de binnenstad was. Daar heb je juist ook gebouwen met een maatschappelijke functie bij nodig.

Daar komt bij dat ook de Gemeente Haarlem opnieuw nadenkt over de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. En een aantal uitgangspunten daarvoor opnieuw heeft gedefinieerd. Het programma van het nu zittende college van burgemeester en wethouders formuleert o.a. 'We gaan voor een stad waar meer mensen gelijke kansen hebben, waar iedereen kan meedoen, waar we solidair zijn met elkaar en we elkaar gelijkwaardig behandelen. Een ongedeelde stad.' Je zou zeggen dat de Nieuwe Groenmarkt een unieke kans biedt om dat in praktijk te brengen. Nog een reden dus om het oude plan voor het plein maar in de kast te laten liggen.

En de gemeente ontwikkelt op dit moment een omgevingsvisie. Beetje ingewikkeld verhaal dat er kort gezegd op neerkomt dat als uitvloeisel van de landelijke omgevingswet die komend jaar in werking treedt elke gemeente een visie moet formuleren over hoe hun stad er in 2045 uitziet. Die visie verbindt allerlei sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en instellingen met een ruimtelijke indeling van de stad. De omgevingsvisie van Haarlem is in concept gereed en ligt op dit moment ter inzage en inspraak. Voor de liefhebber is dat boeiende lectuur. Ik licht er een paar zinsneden uit die passen in het verhaal over de Nieuwe Groenmarkt en de Groenmarkt kerk. Zo zegt de visie:

'Als we ook in de toekomst een inclusieve en sociale samenleving willen zijn, moeten we de sociale infrastructuur van de stad versterken. Om dit te kunnen doen, heeft de stad voldoende ruimte nodig waar mensen elkaar kunnen

ontmoeten -denk aan parken en pleinen- om sociale netwerken op te bouwen en te onderhouden. Ook noodzakelijk is de nabijheid van voorzieningen, zoals onderwijs, wijkcentra of andere ontmoetingsruimten, culturele ontmoetingsplekken en sportfaciliteiten; het gaat erom dat iedereen op gelijkwaardige manier, en met dezelfde kansen, mee kan doen in de samenleving.'

En nog een citaat: 'Haarlem heeft een eeuwenoude traditie van samenleven en zorgen voor elkaar. Om dit vast te houden gaan we de sociale netwerken in de stad versterken.'

Je zou bijna denken dat de gemeente deze kerk en dit plein voor ogen hadden toen dit geschreven werd. Je zou zeggen dat je hier de 'sociale infrastructuur' niet hoeft te versterken; je moet ervoor zorgen dat die niet verdwijnt. Dat behouden blijft wat deze plek zo bijzonder maakt.

En de omgevingsvisie zegt nog iets:

'Dit vraagt om een overheid die haar inwoners stimuleert verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven en omgeving. En om een overheid die de kennis en kunde van de markt, de inwoners en gebruikers van de stad beter benut.'

En: '...ook is in verschillende buurten in de versteende binnenstad te zien dat mensen zelf bepalen hoe hun straat eruitziet'. En dan volgt een lofzang op geveltuintjes, etc.

Dat is toch een iets ander verhaal dan dat de gemeente zoals tot nu toe gebruikelijk een plan maakt en dat voorlegt voor de inspraak. Kunnen we de gemeente niet voorstellen de volgorde om te draaien. Ga eerst in gesprek en maak dan een plan. Daarvoor is nodig dat de gemeente in overleg gaat met bewoners, instellingen en ondernemers om de functies die plein en gebouwen nu hebben een plek te geven in de vernieuwde openbare ruimte en zoveel mogelijk ook in de gebouwen. Om met de instellingen een verbinding te maken tussen wat er binnen gebeurt en wat er buiten kan. Om de oase van rust te behouden en de verblijfskwaliteit voor iedere gebruiker van de binnenstad te verhogen. Om bewoners en organisaties de mogelijkheid te geven mede verantwoordelijk te worden voor bijvoorbeeld onderhoud, beheer en veiligheid.

Mijn oproep zou zijn de creativiteit van organisaties en omwonenden te gebruiken bij de ontwikkeling van gebouwen en plein. Ook nu al ligt er een vracht aan ideeën, van de kerk als bezinningscentrum, als cultureel huis, als podium voor amateurkunst, van vergroening van het plein, van inklapbaar straatmeubilair tot klimaatbestendig plein.

In de brochure stellen we de vraag: Wat voor stad wil Haarlem zijn en voor wie? Het antwoord zou toch moeten zijn: Geen stad waar vastgoedwaarde belangrijker is dan maatschappelijke waarde. Maar een rechtvaardige, genereuze stad voor al zijn bewoners en gebruikers.

Bijlage 3

Overzicht van de teksten die op de prikwallen zijn geplaatst door deelnemers tijdens de buurtbijeenkomst Nieuwe Groenmarkt/Krocht op 9 juli 2021

Kernwaarde 1: Stadsoase (rust)

- Meer groen met zitgelegenheid, rust, plein met ontmoetingsfunctie, geen horeca en beschermd stiltegebied
- Een allee, waarin gescheiden stroken: voetgangersgebied naast langzaam rijdend verkeer, en bomen in het midden
- ‘ Rustgevende geluiden’:water - ruisende bomen - gefluister- veel lichtplekken
- De wijngaardtuintuin is een stadsoase en die moet stil blijven. Hier is een sociale boulevard en groen plein
- Hoe meer verdichting in de binnenstad; hoe meer behoefte aan rust, groen en stilteplekken
- Groen en struiken
- Klimaatbeheersing
- Veel groen!!
- Gelegenheden om op een bankje onder een boom te zitten. Er is 1 zo’n bankje op De Krocht. Wellicht kan dit uitgebreid worden bij de herinrichting
- Inderdaad oase, daar waar je de ander ontmoet
- Geen horeca!!

Kernwaarde 2; sociale boulevard (diversiteit, inclusiviteit)

- Sociale boulevard wel met handhaving van de verblijfsregels!
- Mogelijkheid tot straattheater en muziek kleinschalig
- Ik heb gewerkt bij Stem in de stad en was verbaasd over wat daar allemaal wordt aangeboden; de sociale boulevard moet blijven. Alle instellingen die er nu zijn en nog meer?
- Sociale boulevard, maar wat belangrijk is dat het ook vnl voor de bewoners is, ook zij moeten elkaar hier kunnen ontmoeten
- Continuïteit : na 100 -er jaren mag de sociale boulevard in het stadsontwerp verankerd worden
- Een landenweek(end). Andere culturen kunnen zich omdebeurt presenteren qua zang, dans, muziek, eten en drinken. Dat kan commercieel ook interessant zijn wellicht.
- Iedereen is welkom!
- Leerwerkplekken
- Ieder mens moet zich geaccepteerd voelen

Kernwaarde 3: Stadsplein. (ontmoeting en culturele uitwisseling)

- Stadsplein, groen en zitten, wandelgebied, sociale functie, kleine activiteiten (zonder versterkt geluid), geen horeca
- Doorgaande weg voor langzaam verkeer; Zicht as van noord-zuid handhaven; open structuur
- Een groen plein met ontmoetingsplekken en culturele functie (concerten)
- Stadsplein/groenplein tbv duurzaam/rust; ontmoetingsplein, de functie van de kerk, maar dan buiten

- Wel een plein/straat waar je doorheen kan fietsen, wandelen (ook de auto van de buurtbewoners!) Rondom de straat groen met bankjes; kleinschalige evenementen
- Alleen akoestische muziek; fontein met stromend water, hoort bij bezinning
- Bij een invulling van het pleintje denk ik sterk aan de geweldige pleintjes in Barcelona, waar einde van de middag de hele buurt bij elkaar komt, de kinderen lekker spelen en de ouderen op de bankjes zitten. Er is daar veel communicatie!
- Beschikbaar blijven voor markten
- Herintroductie stadspomp als symbool voor plein en plek voor samen-zijn; authentiek en origineel
- Muziek en theater, maar geen (grote) events!
- (mee eens)
- Mooie muziek (zonder dat het zwaar versterkt wordt)
- (ja, prima)

Welke kernwaarde heb je gemist?

- Groene allee als openbare verkeersruimte
- Klimaatverbetering
- Groene functie; alleen voetgangers
- Veel mooie bomen met bankjes ertussen, met veel groen dus
- Alleen voetgangers veel banken, geen hondenuitlaat!, geen fietsen (iemand anders zet erbij: mee eens)
- Natuur en milieu; een groene kijk
- De nieuwe invulling moet ook een sociale inslag hebben..... betaalbare woningen enzovoorts
- Klimaatverandering, temperatuur reguleren middels groenvoorziening, comfort voor mensen (daklozen) op straat in de zomer
- Groen! Een klimaat- en groenplein dat water op kan vangen en bewaren

Welke betekenis heeft het kerkgebouw voor jou

Wat is jouw idee van open maatschappelijke functie?

- Rust, sociale functie, stilteplek, buurtactiviteiten en plein voor samenkomst
- Cultureel maatschappelijke activiteiten; kunst, muziek en dans
- Samen zijn
- Concerten
- Fontein met bloembakken
- Muzieklocatie ivm de akoestiek
- Debatcentrum
- Bezinning en stilte
- Een plaats van stilte om tot jezelf te komen, voor elk geloof of geen geloof!
- Stilteplek
- Debatcentrum à la De Balie, dus cultureel inclusief met horeca voor opbrengsten
- Rust
- Cultureel erfgoed
- Plek waar iedereen welkom is
- Rustpunt in een stadscentrum

- Denk aan Plaza in Spanje/Italië; ontmoetingsplek van families en kennissen/vrienden (alleen zuidelijke architecten weten hoe je zo'n plein kunt ontwerpen)
- Plek voor concerten en muziek
- Een open deur voor alle religies
- Het moet een kerk blijven, met als voorbeeld de Dominicuskerk in Amsterdam (hoe financieel toch te redden)
- Uitwisseling/debat plek
- Wonen en ontmoeten
- Een markt of boekhandel/cafetaria
- Maak van het kerkgebouw een multifunctioneel centrum waar individuele uitingen en maatschappij bij elkaar kunnen komen